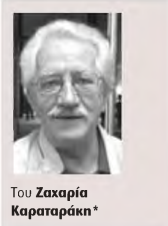

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ...
ΑΝ ΕΤΣΙ ΝΟΜΙΖΕΤΕ...

Του Ζαχαρία Καταράκη*

Πρώτος ο Αισχύλος στον Προμηθέα Δεσμώτη θα μας πει ότι τα παθήματα γίνονται μαθήματα. Ο παντοδύναμος νέος θεός Δίας συνειδητοποιεί ότι ο Προμηθέας, που σταύρωσε στον Καύκασο, ζέρει ένα μυστικό που θα τον καθαιρέσει από τον θρόνο και συνεπώς, αλλά και ο φιλόανθρωπος Προμηθέας με το πάθος του κατανοεί τα όριά του. Το μυθιστόρημα ΜΑΘΗΜΑΤΑ με συγγραφέα τον Ίαν Μακ Γιούαν κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Πατάκη στην εξαιρετική μετάφραση της Κατερίνας Σκινά. Ο Μακ Γιούαν είναι Άγγλος μυ-

θιστοριογράφος, δόκιμος και καταξιωμένος. Αρκετά έργα του έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά και έχει τιμηθεί με το βραβείο Μπούκερ το 1998. Το έργο του αυτό δε στοχεύει να μας δώσει μαθήματα, αλλά ο ήρωάς του με αφηγηματική δεξιοτεχνία ανακαλεί στη μνήμη του τη ζωή του και εντοπίζει σαν σε όνειρο στιγμές που τον καθόρισαν. Ο Ρόλαντ Μπέινς γεννημένος στον απόηχο του Β' Παγκόσμιου Πολέμου βιώνει όλα τα τραγικά γεγονότα που σημάδεψαν την Αγγλία και τον κόσμο. Τον ψυχρό πόλεμο, την πτώση του τείχους του Βερολίνου, την νέα τάξη πραγμάτων, τον Θάτσερισμό, την αίσθηση φόβου για τις κατακτήσεις της επιστήμης και τα ηθικά διλήμματα, ακόμη και τις συνωμοσιολογίες και τον κορωνοϊό. Είναι πολυταλαντός πιαστίστας, ποιητής, δοκιμιογράφος, αλλά τελικά σαν να τον τρομάζει το ύψος της επιτυχίας, τίποτα δεν ολοκληρώνει. Η αφήγηση αρχίζει στο μέσο της ζωής του, επιστρέφει στο παρελθόν, παρουσιάζει

την καθημερινότητά του και σαν σε όνειρο μετασχηματίζει τις στιγμές ευτυχίας και τραγωδίας που βιώνει. Η Γερμανίδα γυναίκα του, Αλίσια, τον εγκαταλείπει ξαφνικά αφήνοντάς του τον εξάμηνο γιο τους και ένα σύντομο σημείωμα. Στην πορεία ανακαλύπτει ότι έχει γίνει μια μεγάλη συγγραφέας που κυριαρχεί στον κόσμο της τέχνης. Όταν μετά από χρόνια συναντιούνται η σκηνή είναι δραματική. Εκείνη είναι ετοιμοθάνατη με κομμένα πόδια και του λέει ότι έφυγε, γιατί ασφυκτούσε και θέλησε να απομονωθεί για να πραγματώσει αυτό που τελικά πέτυχε. Κερδισμένος όμως είναι εκείνος που δεν έκανε τίποτα οπουδήποτε, αλλά μεγάλωσε τον γιο τους. Θα παντρευτεί μια καλή φίλη του, τη Δάφνη, όταν έχει προσβληθεί από ανίατη αρρώστια και εκτελεί την εντολή της να σκορπίσει τη στάχτη της στο σημείο όπου έζησαν την πιο όμορφη στιγμή της ζωής τους. Η περιγραφή της σκηνής είναι κωμικοτραγική. Κυριαρχη όμως παραμένει η

Μαθήματα

μνήμη της καθηγήτριας πιάνου, Μίριαμ Κορνέλ που τον παρενόχλησε ερωτικά τη στιγμή που τον διδασκε στο οικοτροφείο. Εκείνη τον αφήνει σε άλλο δάσκαλο, όπου το ταλέντο του ανθεί, αλλά αργότερα εκείνος δεκαπέντε χρονών πηγαίνει στο σπίτι της για να την συναντήσει. Η ερωτική τους συνύφεση τους απογειώνει. Γράφει: «Έγινε πίσω μέσα σε εκστατικό αισθησιασμό, αναζητώντας τα χέρια της ανήμπορος να μιλήσει. Ίσως ήταν υπόθεση λίγων λεπτών. Ήταν σαν να του είχαν δείξει μια κρυφή πτυχή στον χώρο, όπου υπήρχε ένας σύρτης, ένα μάνταλο, και καθώς το τραβούσε αφαιρώντας τη φλούδα της απατηλής καθημερινότητας, είδε αυτό που βρισκόταν ανέκαθεν εκεί. Οι ρόλοι τους, η δασκάλα, ο μαθητής, η τάξη και η οσοδιασφάνεια του σχολείου, το ωρολόγιο πρόγραμμα, τα ποδήλατα, τα αυτοκίνητα, τα ρούχα, ακόμη και οι λέξεις, όλα ένας αντιπερισπασμός για να στερήσει τους ανθρώπους από αυτό... Τι υποκρισία. Τι προ-

σοίπιση». Όταν όμως εκείνη του προτείνει να φύγουν και να ζήσουν μαζί τρομαγμένος αποδρά για να τη συναντήσει μετά από χρόνια σε μια στιγμή, όπου ταπεινώνεται, ενώ εκείνη φαίνεται ότι κράτησε υψηλά ένα γνήσιο συναίσθημα κόντρα στις γενικότερες ηθικές αρχές. Μια ακόμη εξαιρετική στιγμή είναι όταν επισκέπτεται με αγωνία τον καρδιακό αριστερά στο στήθος και εκείνος τον καθισμακάει ότι δεν είναι τίποτα ιδιαίτερο. Αποδίδεται με χαριτωμένο τρόπο η μεγάλη χαρά που αρκετεί μετά από κάποια ηλικία έχουμε νιώσει μετά την επίσκεψη σε γιατρό. Το μυθιστόρημα είναι ανθρώπινο, πολύ ανθρώπινο. Η επιτυχία στην ζωή είναι κυρίως η ίδια η ζωή. Αυτό είναι το θαύμα. Αρκετοί δασκαμένοι αστέρες δυστυχούν μέσα σε πλούτη και δόξες. Εκείνος ταλαίπωρος παππούς για φυτοζωεί παιζοντας πιάνο σε ένα πολυτελές ξενοδοχείο. Είναι ένας καθημερινός άνθρωπος. Δεν είναι

αστέρι, αλλά διδάχθηκε και τα μαθήματά του αποτυπώνει για να μας πει το πιο απλό. Η ζωή είναι όμορφη. Αξίζει να την ζήσει. Η ανάγνωση ενός νέου έργου είναι επίσης ζωή και απόλαυση.
*Ο Ζαχαρίας Καταράκης είναι φιλόλογος